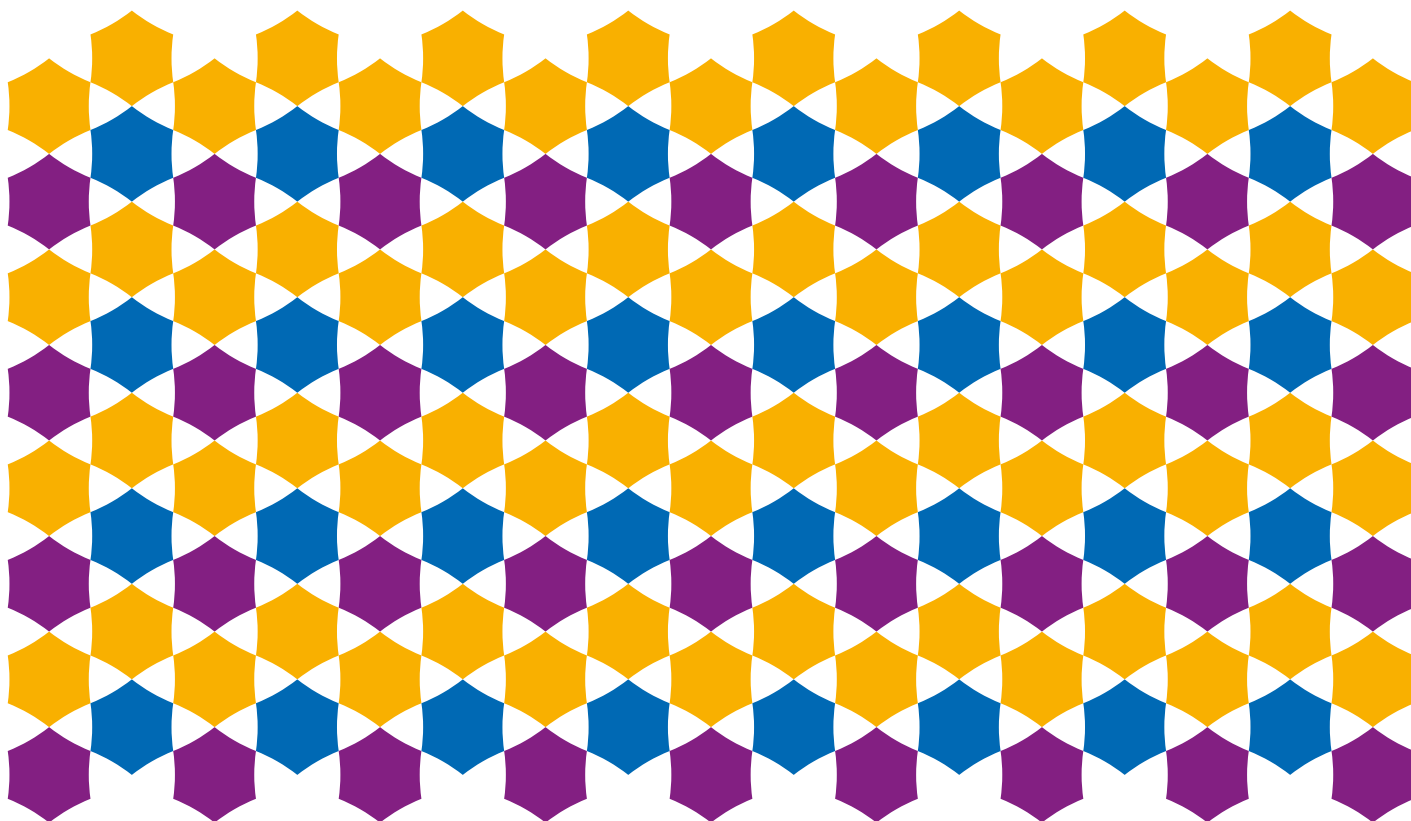

Arbetsmarknadsutsikter för eftergymnasialt utbildade

Sverige i ett internationellt perspektiv
– En jämförelse baserad på Education at a Glance

Rapport 2015:22

Arbetsmarknadsutsikter för eftergymnasialt utbildade
Sverige i ett internationellt perspektiv
– En jämförelse baserad på Education at a Glance

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2015
Författare: Håkan Andersson, Staffan Nilsson

Grafisk form: AB Typoform

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Inledning	4
Fokus på gruppen 25–34-åringar	5
Sammanfattning	6
Definitioner	7
Sysselsättningsgrad och arbetslöshet	8
Hög sysselsättningsgrad i Sverige	8
Lägre arbetslöshet med längre utbildning	9
Mindre könsskillnader i sysselsättningsgrad i Sverige än OECD-genomsnittet	13
Färre eftergymnasialt utbildade kvinnor än män arbetar heltid i Sverige	14
Relativ lön	16
Lönepremien av eftergymnasial utbildning låg i Sverige i internationell jämförelse	16
Längre utbildningar lönar sig	17

Inledning

En alltmer kunskapsintensiv arbetsmarknad ställer allt större krav på tillgången på en välutbildad befolkning och högutbildade individer värdesätts alltmer av arbetsgivare. Detta leder till att arbetsmarknadsutsikterna för högutbildade bör vara goda. Syftet med denna rapport är att belysa högutbildades ställning på arbetsmarknaden i Sverige ur ett internationellt perspektiv.

Detta är den andra i en serie av analyser där Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beskriver olika dimensioner och effekter av utbildningssatsningarna i OECD-länderna. I den första analysen beskrevs *Befolkningens utbildningsnivå och ekonomiska satsningar inom OECD* (UKÄ, Rapport 2015:2). I denna analys fokuserar vi alltså på den högre utbildningens betydelse för individens utsikter på arbetsmarknaden och belyser frågor som: ökar sannolikheten att få ett arbete om individen läser vidare efter gymnasiet och minskar risken att vara arbetslös? Lönar det sig i form av högre lön att läsa en längre utbildning inom högskolan istället för en kortare?

Rapporten baseras på data från OECD:s årliga publikation *Education at a Glance* (EAG). EAG är väldigt omfattande och kan uppfattas som svårgenomtränglig för en ovan läsare. UKÄ vill därför dels göra data från EAG mer tillgängliga, dels sätta Sverige i fokus i de internationella jämförelserna.

Högskoleutbildades anställningsbarhet och relationen mellan den högre utbildningen och arbetsmarknaden är en livligt debatterad fråga. UKÄ genomför regelbundet uppföljningar av hur de som examineras från högskolan etablerar sig på arbetsmarknaden med hjälp av ett mått som är konstruerat genom att kombinera data om individens sysselsättning, arbetslöshet och inkomstnivå. Dessa uppföljningar är relativt detaljerade och kan utgöra ett underlag för en nationell analys av olika grupper högstskoleutbildades arbetsmarknadsutsikter.

För att möjliggöra en internationell utblick är det dock viktigt att även studera arbetsmarknadsutsikterna för högstskoleutbildade i Sverige i förhållande till andra länder. I Sverige finns det tillgång på nationella register som omfattar hela populationen och det finns bra möjligheter att göra mer djuplodande analyser i uppföljningarna. Vid internationella jämförelser finns inte alltid lika utvecklad statistik att tillgå. Jämförelser av balansen mellan tillgång och efterfrågan på olika högstskoleutbildade kan endast göras baserat på nationella nyckelvariabler som sysselsättningsgrad, arbetslöshet och lön på en mer övergripande nivå. Det är alltså dessa variabler denna analys utgår ifrån.

Sysselsättningsgraden och arbetslösheten i ett land påverkas av en lång rad faktorer som också samverkar med varandra på olika sätt. Hur arbetsmarknadsutsikterna för högstskoleutbildade ser ut över tid beror bland annat på utvecklingen av den lokala och globala ekonomin, den strukturella sammansättningen av olika typer av branscher och yrken på den lokala arbetsmarknaden, olika former av lagstiftning och regler, utformning av socialförsäkringssystem, den demografiska strukturen i befolkningen (storleken på olika åldersgrupper, pensionsavgångar i olika branscher mm.), benägenheten till geografisk mobilitet i olika grupper etc. Detta innebär att det också är

komplikerat att försöka tolka de skillnader som finns mellan olika länder och sådana tolkningar bör därför göras med viss försiktighet.

Fokus på gruppen 25–34-åringar

Rapporten fokuserar framför allt på gruppen 25–34-åringar, dels för att utfallet för denna åldersgrupp bäst speglar den verklighet som de som är på väg ut i arbetslivet kan förvänta sig. Dels görs denna begränsning på grund av utrymmesskäl. I några fall används andra åldersgrupper för att en viss typ av frågor bäst belyses på detta sätt och ibland på grund av tillgängligheten på data. Uppgifterna gäller i de flesta fall 2013 och 2014. Vi redovisar i rapporten endast de länder för vilka data fanns tillgängliga för respektive indikator för samtliga aktuella år. Detta innebär att det varierar vilka länder som presenteras i de olika figurerna.

Det är också viktigt att notera att eftergymnasial utbildning i jämförelserna innebär minst 2 års eftergymnasial utbildning. I Sverige inkluderar det avslutad högskoleutbildning och yrkeshögskoleutbildning om minst 2 år, utan krav på examen.

Sammanfattning

- Sverige har generellt sett en hög sysselsättningsgrad och en av de högsta inom OECD för dem med eftergymnasial utbildning.
- Även om fler män än kvinnor har ett arbete så är skillnaderna mellan kvinnornas och männens sysselsättningsgrad mindre i Sverige än för OECD i genomsnitt. Minst är könsskillnaden för dem med eftergymnasial utbildning.
- Arbetslösheten bland de med eftergymnasial utbildning i Sverige är lägre än OECD-genomsnittet och sedan 2009 har gapet mellan Sverige och OECD ökat alltmer. Arbetslösheten bland de eftergymnasialt utbildade i Sverige är lägre för kvinnorna än bland männen, samtidigt som det motsatta gäller inom OECD.
- Endast 59 procent av de eftergymnasialt utbildade kvinnorna i Sverige som har en sysselsättning arbetar också heltid. Detta kan jämföras med 83 procent för männen. Även om det är i nivå med genomsnittet för OECD så är det klart lägre än för exempelvis Finland där 89 procent av kvinnorna och 96 procent av männen med eftergymnasial utbildning (som har en sysselsättning) också arbetar heltid.
- Lönepremien i Sverige för eftergymnasialt utbildade är en av de lägsta inom hela OECD. En kvinna med eftergymnasial utbildning tjänar i snitt 25 procent mer än en kvinna med endast gymnasial utbildning. Motsvarande lönepremie för männen är 29 procent.
- Individer med en längre eftergymnasial utbildning (minst mastersnivå) i Sverige tjänar i genomsnitt mer än individer med en utbildning motsvarande kandidatexamen, men skillnaden mellan nivåerna är mindre än i övriga nordiska länder.

DEFINITIONER

Utbildningsnivå i Education at a Glance klassificeras i år enligt den nya internationella standarden ISCED 2011. Den nya standarden möjliggör att mer detaljerad statistik för eftergymnasial utbildning kan redovisas (högskoleutbildning har delats in enligt Bolognaprocessens olika överenskomna nivåer). Utbildningsnivå definieras som individens högst uppnådda utbildningsnivå och de nivåer som används i denna rapport är:

Förgymnasial utbildning (Endast genomgått utbildning motsvarande grundskolan),

Gymnasial utbildning (Avklarad utbildning på gymnasial nivå. Inkluderar även kortare eftergymnasial utbildning) och

Eftergymnasial utbildning (Minst 2 års eftergymnasial utbildning. Inkluderar i Sverige avklarad högskoleutbildning och yrkeshögskoleutbildning om minst 2 år utan krav på examen).

Sysselsatta individer är de som under referensveckan för undersökningen: i) arbetar för lön (anställda) eller vinst (egenföretagare eller obetalda familjearbetare) under minst en timme, eller ii) har ett arbete men är temporärt inte i arbete (på grund av skada, sjukdom, semester, strejk eller lock-out, utbildning eller träning eller föräldraledighet etc.).

Sysselsättningsgrad definieras som andelen individer i arbete av det totala antalet individer i den arbetsföra befolkningen och uttrycks i procent (antalet individer i arbete divideras med det totala antalet individer i arbetsför ålder). Sysselsättningsgraden beräknas separat för varje grupp som undersöks, exempelvis kvinnor och män, åldersgrupper, per utbildningsnivå etc.

Heltidsarbetande är de som har arbetat under hela året och minst 30 timmar per vecka. För mer detaljerad information över hur respektive land definierar heltidsarbete se metodavsnittet för indikator A6 i EAG 2015 (sid 123).

Arbetslösa individer är de som under referensveckan för undersökningen inte hade ett arbete men som aktivt sökte arbete någon gång under de fyra veckorna som föregick referensveckan och som hade möjlighet att påbörja en anställning inom två veckor efter referensveckan.

Arbetslöshet definieras som andelen arbetslösa individer av det totala antalet individer i den arbetsföra befolkningen och uttrycks i procent (antalet arbetslösa individer divideras med det totala antalet individer i arbetsför ålder). Andelen arbetslösa beräknas separat för varje grupp som undersöks, exempelvis kvinnor och män, åldersgrupper, per utbildningsnivå etc.

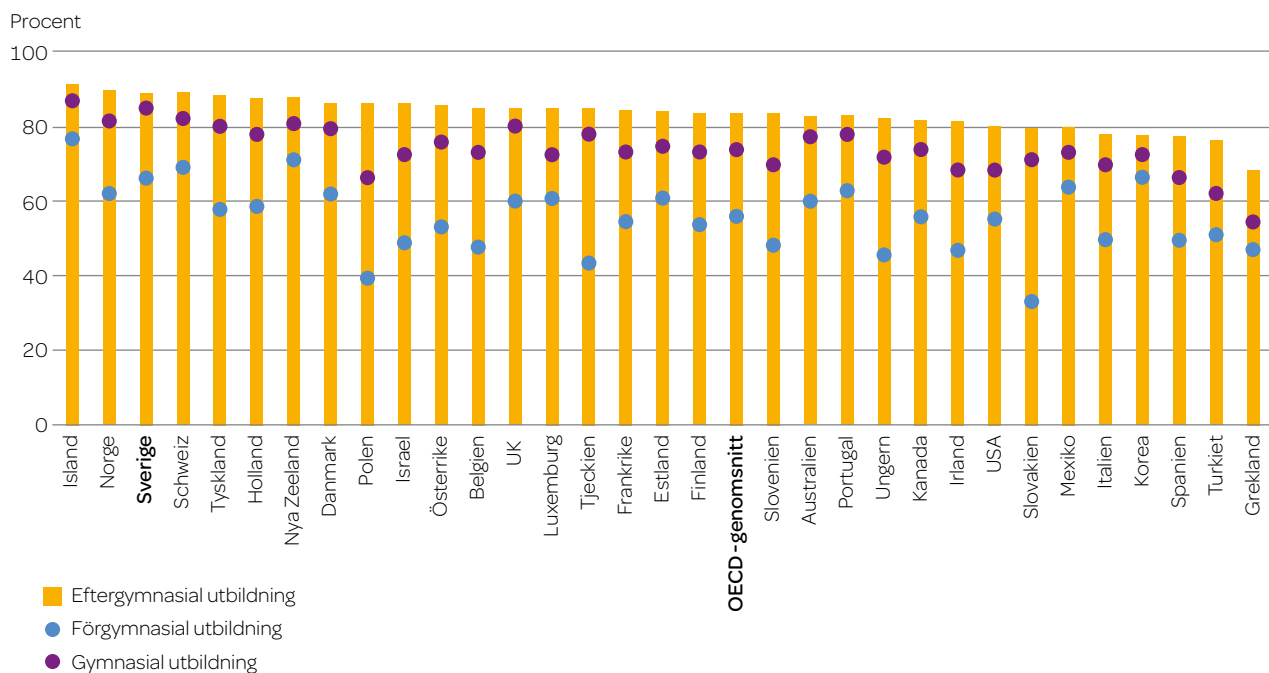
Sysselsättningsgrad och arbetslöshet

Hög sysselsättningsgrad i Sverige

En av förutsättningarna för att det ska vara attraktivt att utbilda sig vidare är att utbildningen leder till ett arbete efter avslutade studier. Hur ser då möjligheterna ut att få ett arbete för individer med olika utbildningsbakgrunder?

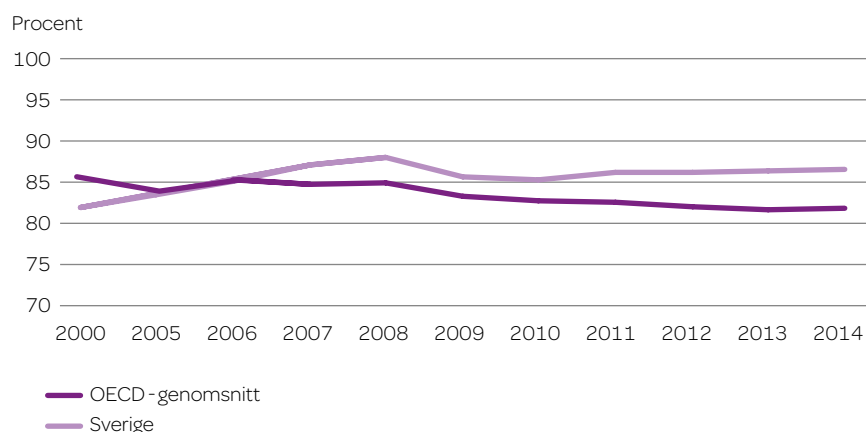
Inom samtliga OECD-länder är sannolikheten för att ha ett arbete högre om individen har en eftergymnasial utbildning i jämförelse med om hon eller han har gymnasial utbildning eller lägre. Individer med en gymnasial utbildning har även i högre utsträckning ett arbete i jämförelse med de som endast har en förgymnasial utbildning. I Sverige har 89 procent av de eftergymnasialt utbildade i gruppen 25–34-åringar ett arbete (Figur 1), vilket 2014 var 6 procentenheter högre än OECD-genomsnittet på 83 procent och en av de högsta andelarna inom OECD.

Figur 1. Sysselsättningsgrad för 25–64-åringar per utbildningsnivå 2014 sorterat efter sysselsättningsgrad för eftergymnasial utbildningsnivå.

Ser vi istället till utvecklingen av sysselsättningsgraden i gruppen 25–34-åringar med eftergymnasial utbildning, i jämförelse med OECD-genomsnittet (Figur 2), har Sverige sedan 2007 legat över genomsnittet inom OECD. Sverige har också haft en mer positiv utvecklingskurva.

Figur 2. Sysselsättningsgrad för eftergymnasialt utbildade 25–34-åringar i Sverige i jämförelse med OECD-genomsnittet perioden 2000–2014.

Sysselsättningsgraden ökar också med tid efter examen för 25–34-åringarna som har genomgått en eftergymnasial utbildning. Ett år efter examen var sysselsättningsgraden i OECD för år 2013 i genomsnitt 74 procent och två år efter examen var den 80 procent. I Sverige var den 85 procent efter ett år och 89 procent efter två år. UKÄ har också i *Etablering på arbetsmarknaden för högskoleutbildade 2013* (UKÄ, Rapport 2015:26) visat att andelen som etablerar sig ökar med tid efter examen och att ökningen är som störst för dem som har tagit ut en konstnärlig eller en generell examen. De som tar ut en yrkesexamen etablerar sig i stor utsträckning redan inom ungefär ett år, samtidigt som det är en lägre andel av dem som tagit ut en konstnärlig och även av dem som tagit ut en generell examen som etablerar sig efter ett år, men för de två senare grupperna ökar alltså sedan andelen mer över tid än för dem med yrkesexamen.

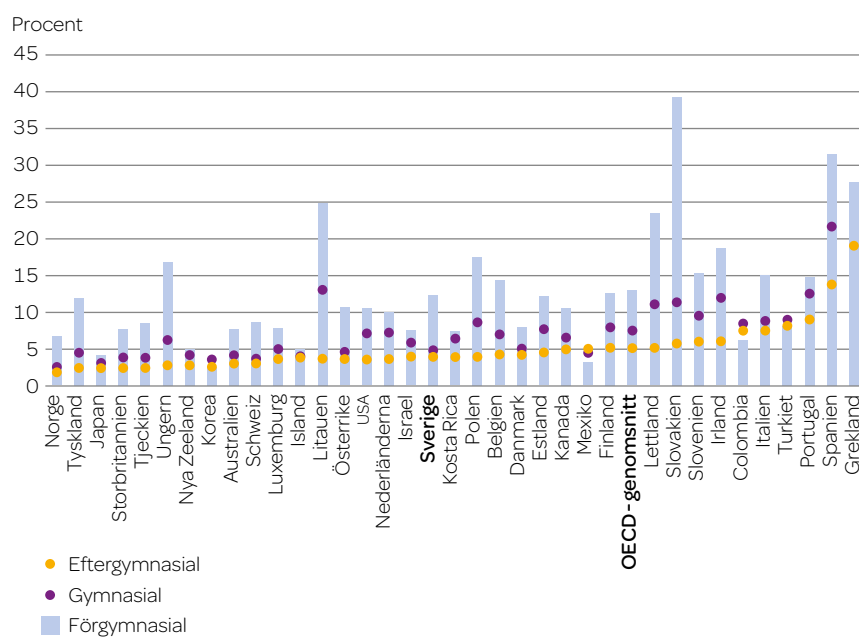
Lägre arbetslöshet med längre utbildning

Minskar också risken för att vara arbetslös för dem med eftergymnasial utbildning? Statistik om sysselsättning och arbetslöshet är komplement till varandra. Sysselsättningen i ett land visar hur stor del av den arbetsföra delen av befolkningen som arbetar och detta beror bland annat på en rad strukturella faktorer som exempelvis hur barnomsorgen är uppbyggd. Exempelvis avstår i vissa länder den ena maken från att stå till arbetsmarknadens förfogande för att istället ta hand om barn i större utsträckning än i andra länder. Detta kan påverka sysselsättningsnivåerna. Arbetslösheten avser dock hur stor del av de som avser att arbeta som faktiskt gör det respektive inte gör det. Detta innebär att arbetslösheten i olika grupper bland annat tydligare påverkas av lokala konjunkturer.

Sysselsättningen och arbetslösheten i olika grupper påverkas alltså av olika faktorer i olika stor utsträckning, även om de grovt sett ofta samvarierar på nationell nivå över tid. Variationer i arbetslöshet över tid kan också påverkas av till exempel förändringar i utformningen av socialförsäkringssystemet. En individ som enligt regelverket inom ett system hamnar inom gruppen sjuk-skrivna kan inom ett annat regelverk räknas som arbetslös och detta kan påverka arbetslöshetssiffrorna.

Risken för att vara arbetslös är generellt lägre för dem som har en längre utbildning. Arbetslösheten var i de flesta OECD-länderna lägre för de (25–64 år) som hade en eftergymnasial utbildning 2014 jämfört med de som hade en gymnasial utbildning. De med gymnasial utbildning hade sedan i sin tur en lägre arbetslöshet än dem som bara hade en förgymnasial utbildning. Det finns dock några undantag (bland annat Mexiko, Korea och Turkiet) i vilka de med en kortare utbildning hade en lägre arbetslöshet än de med en längre. Det varierar också kraftigt mellan länderna hur stora skillnaderna är mellan olika utbildningsnivåer (Figur 3). Dessa skillnader beror bland annat på att sammansättningen av arbetsmarknaderna skiljer sig kraftigt åt i olika länder. Arbetslösheten varierar också med kön och ålder inom länderna.

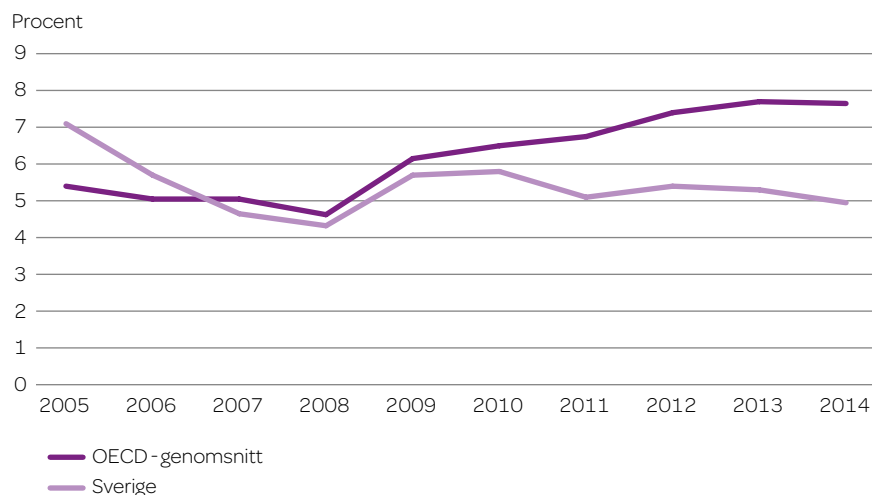
Figur 3. Arbetslöshet per utbildningsnivå 2014 för 25–64-åringar sorterat efter arbetslöshet för eftergymnasial nivå.

I Sverige var arbetslösheten 2014 bland 25–64-åringar med en eftergymnasial utbildning 4 procent vilket kan jämföras med 4,9 procent bland de med en gymnasial utbildning och 12,6 procent bland de med en förgymnasial utbildning. Detta var överlag något lägre än OECD-genomsnittet bland de med en eftergymnasial utbildning (5,2 procent) samt de med en gymnasial (7,8 procent), men det var ingen större skillnad jämfört med OECD-genomsnittet bland de med en förgymnasial utbildning (12,7 procent). Dessa siffror gäller alltså för genomsnittet i den arbetsföra befolkningen bland 25–64-åringar. Om fokus istället riktas mot dem som mer nyligen har avslutat sin utbildning, d.v.s. åldersgruppen 25–34 år, framgår att skillnaden mellan arbetslösheten

för eftergymnasialt utbildade i Sverige (4,9 procent) och OECD-genomsnittet (7,6 procent) är ännu större (Figur 4).

Figur 4. Arbetslöshet för eftergymnasialt utbildade 25–34-åringar i jämförelse med OECD-genomsnittet perioden 2000–2014.

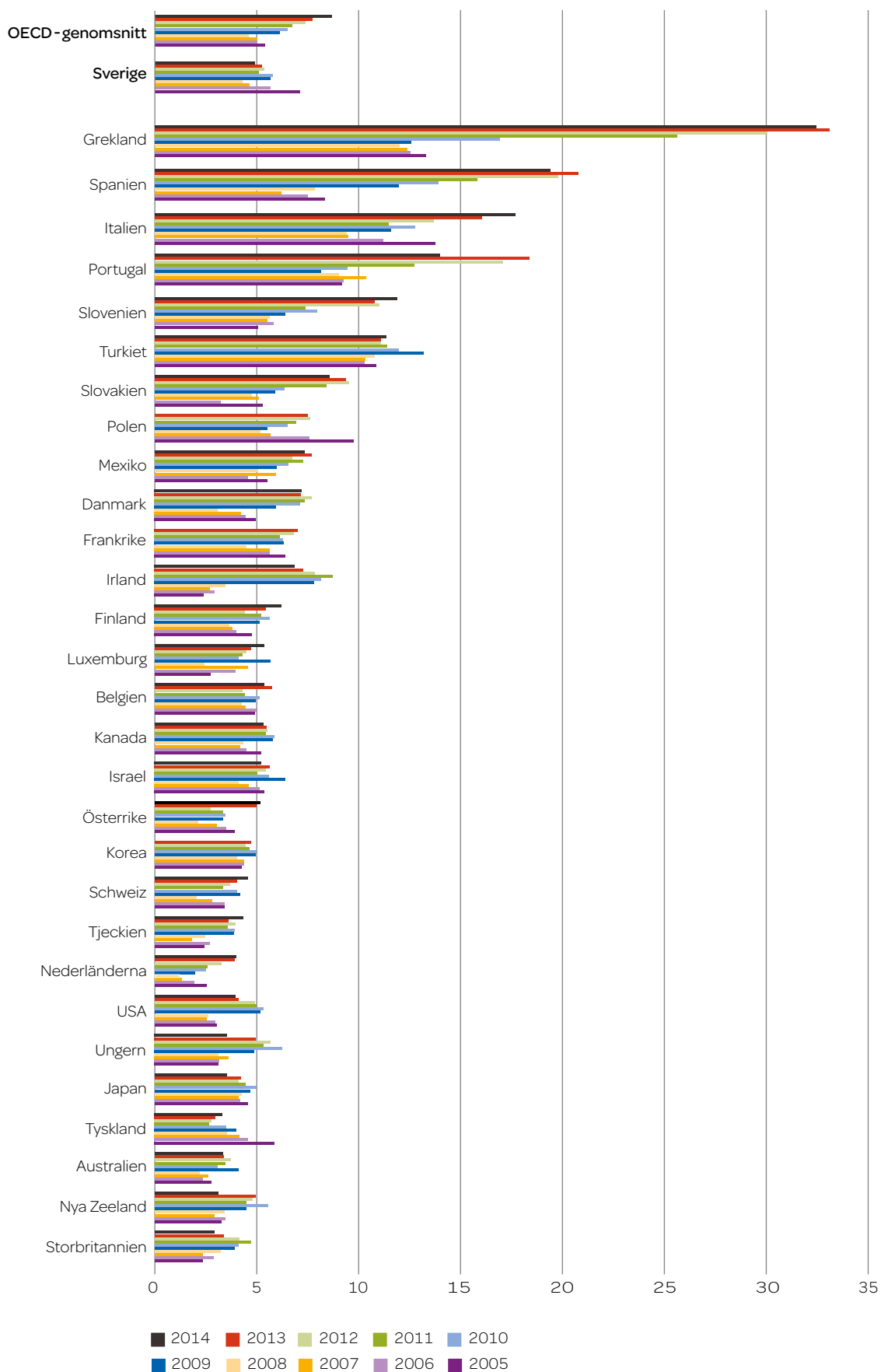
Arbetslösheten bland de 25–34-åringar som har en eftergymnasial utbildning har varit lägre i Sverige än i OECD totalt sedan 2007. Sedan 2009 har skillnaden också ökat relativt kraftigt (se Figur 4) till 2,7 procentenheter 2014.

Samma mönster över tid gäller även för 25–34-åringarna med en gymnasial utbildning, men skillnaden var ännu större än tidigare mellan Sverige (6,2 procent) och OECD-genomsnittet (10,2 procent) 2014, en skillnad på 4 procentenheter. För de med en gymnasial utbildning har arbetslösheten i Sverige legat under OECD-genomsnittet sedan 2006. Bland de i samma åldersgrupp med en förgymnasial utbildning var 2014 den genomsnittliga arbetslösheten i Sverige 16,6 procent och i OECD 18,7 procent. Detta är det första året under det senaste decenniet som arbetslösheten bland dem med en förgymnasial utbildning var lägre i Sverige än i förhållande till genomsnittet inom OECD. Det skedde något av ett trendbrott med relativt kraftiga minskningar i arbetslöshet bland svenska 25–34-åringarna med förgymnasial och gymnasial utbildning mellan 2013 och 2014 (se indikator A5 i EAG 2015). En liknande trend gäller även för sysselsättningsgraden med relativt kraftigt ökad sysselsättningsgrad bland dem med en förgymnasial och gymnasial utbildning mellan 2013 och 2014.

Vad dessa förändringar beror på är oklart men över tid följer ofta arbetslösheten lokala konjunkturer som i sin tur är beroende på bland annat arbetsmarknadsstrukturer. Det förefaller också som om de yngre med en kortare utbildning och kvinnorna har varit mest känsliga för konjunkturförändringarna det senaste decenniet. Statistiken tyder också på att den ekonomiska krisen drabbade många andra OECD-länder hårdare än Sverige efter 2009.

Vid en jämförelse av 25–34-åringar med eftergymnasial utbildning mellan de olika OECD-länderna över tid ser vi att det finns stora variationer i arbetslöshetsmönster. I vissa länder som Grekland, Spanien, Portugal och Italien har arbetslösheten legat över OECD-genomsnittet och framförallt ökade nivåerna kraftigt från 2009 och framåt (Figur 5).

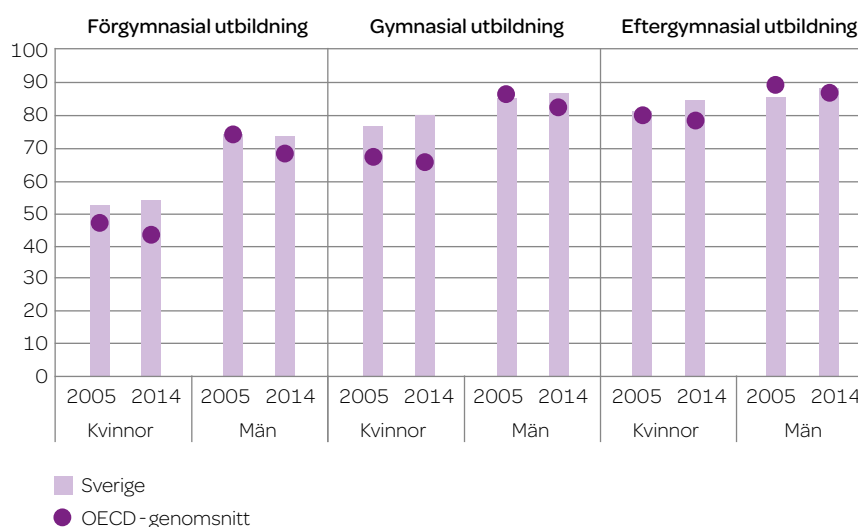
Figur 5. Arbetslöshet bland 25–34-åringar som tagit examen från eftergymnasial utbildning fördelat efter land 2005–2014.

Mindre könsskillnader i sysselsättningsgrad i Sverige än OECD-genomsnittet

Generellt inom OECD är det fler män som arbetar än kvinnor och denna skillnad är större inom grupperna med en lägre utbildningsnivå. Sverige är ett av de länder där skillnaden mellan könen är som lägst när man ser till gruppen högutbildade. För gruppen 25–34-åringar har gapet mellan könen även minskat något mellan 2005 och 2014, från 4,7 till 3,2 procentenheter, medan det inom OECD i genomsnitt har legat relativt stabilt runt 9 procentenheter (Figur 6). För grupperna med gymnasial utbildningsnivå eller förgymnasial utbildning ökar könsskillnaderna mellan dessa år.

Figur 6. Sysselsättningsgrad i Sverige jämfört med OECD-genomsnittet för 25–34-åringar 2005 och 2014 fördelat per utbildningsnivå och kön.

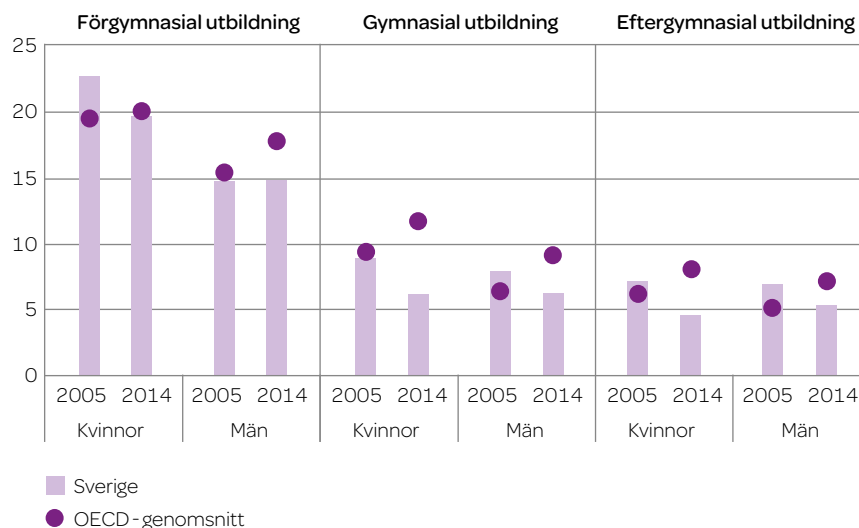

För 25–34-åringar var könsskillnaden i Sverige för gymnasialt utbildade 6,4 procentenheter 2014 vilket kan jämföras med ett snitt inom OECD på 16,9 procentenheter. Gapet mellan könen bland de gymnasialt utbildade har minskat något både i Sverige och för OECD i genomsnitt sedan 2005. För gruppen med endast förgymnasial utbildning var könsskillnaden i Sverige hela 19,5 procentenheter, vilket emellertid är drygt 5 procentenheter under OECD-genomsnittet. Könsskillnaderna för OECD-genomsnittet är alltså ännu större. Även för förgymnasialt utbildade har könsskillnaden minskat något både i Sverige och för OECD i genomsnittet sedan 2005.

Skillnaderna mellan män och kvinnor är överlag inte lika stora för arbetslöshet som de är för sysselsättningsgrad. I Sverige hade de eftergymnasialt utbildade kvinnorna i gruppen 25–34-åringar 2014 en lägre arbetslöshet (4,6 procent) än männen (5,3 procent), en skillnad på 0,6 procentenheter. Detta innebär att det har skett en relativt stor förändring sedan 2005 då de eftergymnasialt utbildade kvinnornas arbetslöshet i Sverige var högre än männens och motsvarande siffror var 7,3 procent för kvinnorna och 6,9 procent för männen.

Samtidigt har arbetslösheten ökat inom OECD för både män och kvinnor på samtliga utbildningsnivåer (Figur 7). För eftergymnasialt utbildade 25–34-åringar har emellertid könsskillnaden i arbetslöshet för OECD i genomsnitt legat stabilt på runt 1 procentenhet men till skillnad från Sverige har alltså kvinnorna en något högre arbetslöshet än männen.

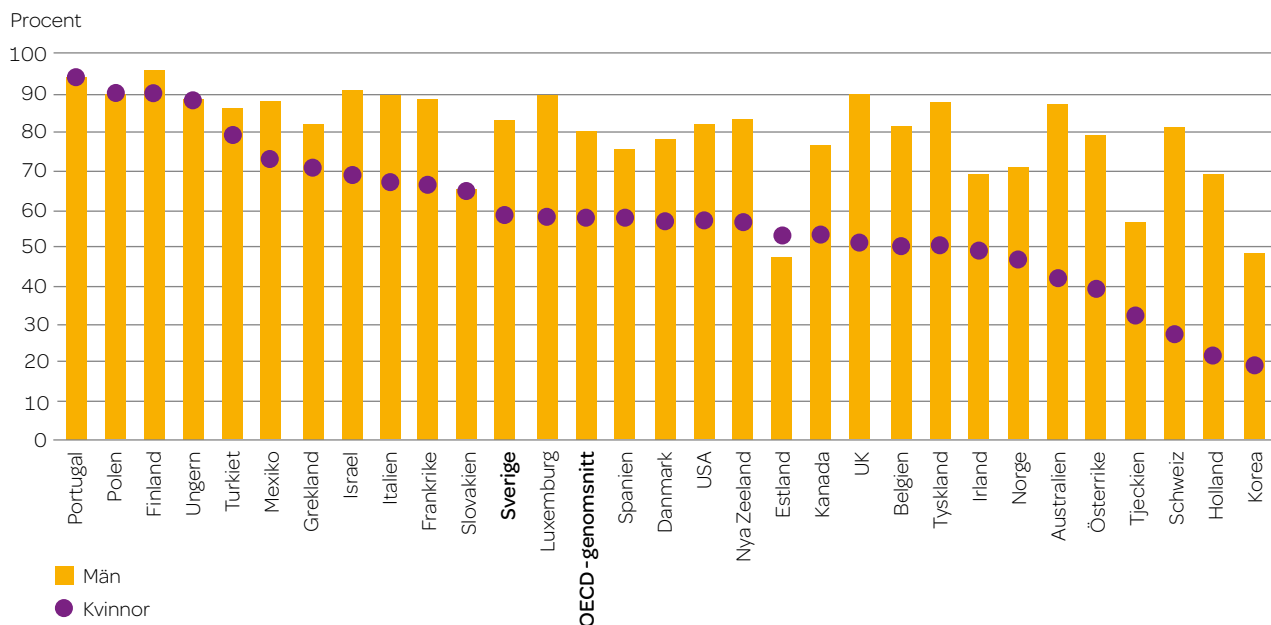
Figur 7. Arbetslöshet i Sverige i jämförelse med OECD-genomsnittet för 25–34-åringar 2005 och 2014 per utbildningsnivå och kön.

Färre eftergymnasialt utbildade kvinnor än män arbetar heltid i Sverige

Även om Sverige är ett av de länder inom OECD där skillnaden mellan könen är som lägst hos dem med eftergymnasial utbildning som har ett arbete, så är bilden en annan när man ser till hur stor andel som också arbetar heltid. I snitt inom OECD i åldersgruppen 35–44 år arbetade 80 procent av de eftergymnasialt utbildade männen som hade en anställning och 58 procent av de eftergymnasialt utbildade kvinnorna som hade en anställning heltid, en skillnad på 22 procentenheter. I Sverige är motsvarande siffror 83 procent för männen respektive 59 procent för kvinnorna, en skillnad på 25 procentenheter vilket är strax över genomsnittet för OECD.

Figur 8. Andel heltidsarbetande i gruppen eftergymnasialt utbildade 35–44-åringar som är sysselsatta fördelat på kön 2013. Sorterat efter andel heltidsarbetande kvinnor.

Notera. Om data saknades för 2013 användes landets data från 2012. OECD-genomsnittet är beräknat på samtliga länder i figuren.

Om vi som jämförelse ser till de andra nordiska länderna arbetade betydligt fler heltid i Finland än i Sverige med 96 procent av männen och 89 procent av kvinnorna som arbetade heltid. Danmark låg mer i nivå med Sverige, medan i Norge arbetar både färre män och kvinnor med eftergymnasial utbildning heltid (av dem som har ett arbete).

En bidragande faktor till att kvinnor i Sverige i större utsträckning arbetar deltid är att många kvinnor (och män) i ålder 35–44 har småbarn hemma och där kvinnorna ägnar mer tid åt obetalt arbete i hemmet. Skillnaden mellan länderna kan bland annat bero på skillnader i möjligheterna att arbeta deltid under småbarnstiden.

Relativ lön

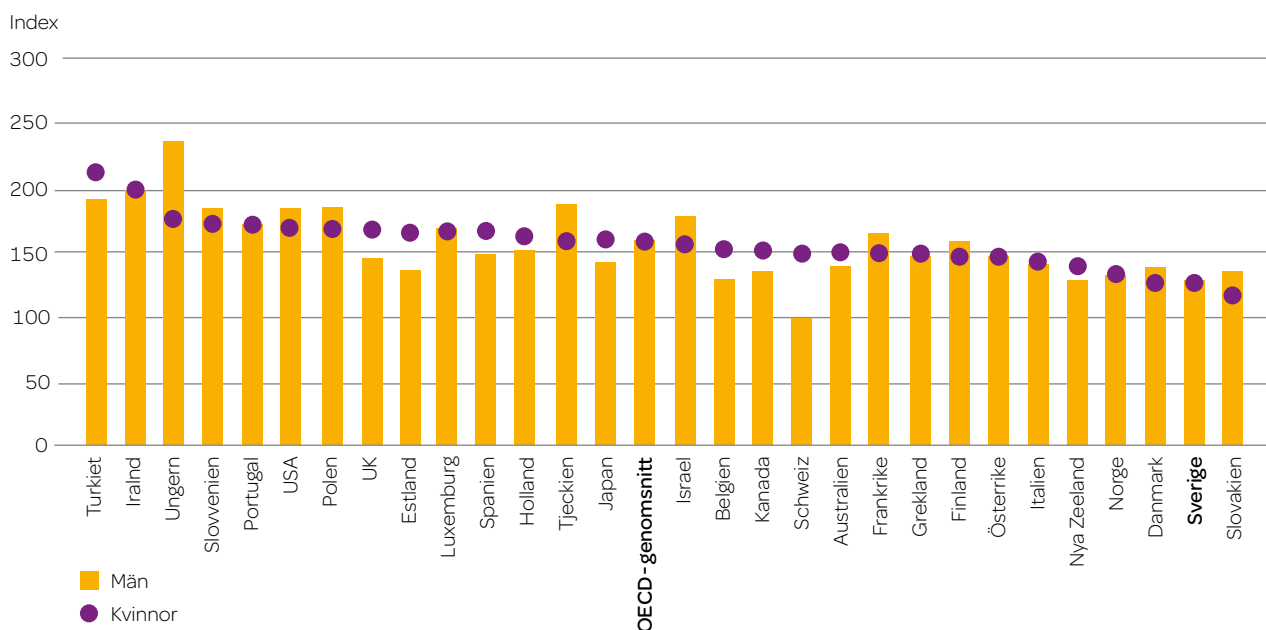
Lönepremien av eftergymnasial utbildning låg i Sverige i internationell jämförelse

Förutom vinsterna i form av personlig utveckling, möjlighet till ett intressant jobb och kanske ökad status i samhället söker sig många till högre utbildning för möjligheterna till ett mer höglönat arbete. Hur ser då löneskillnaderna ut för de som genomgått eftergymnasial utbildning?

I figuren har vi valt att visa data för gruppen 25–64-åringar. För eftergymnasialt utbildade ökar den relativa lönen med ålder inom alla OECD-länder, i snitt med 36 procentenheter om gruppen 25–34-åringar jämförs med gruppen 55–64-åringar. Att presentera relativ lön för enbart de yngre åldersgrupperna blir därmed inte meningsfullt.

Sverige är ett av de länder där skillnaden i lön mellan eftergymnasialt utbildade och de med gymnasial utbildning är som minst. I figuren motsvarar ett index =100 ingen skillnad i lön mellan utbildningsnivåerna. Ett index över 100 innebär att de med eftergymnasial utbildning tjänar mer än de med gymnasial utbildning. Exempelvis innebär ett index på 125 att de med eftergymnasial utbildning i genomsnitt tjänar 25 procent mer än motsvarande grupp med gymnasial utbildning.

Figur 9. Relativ lön inom respektive kön för eftergymnasialt utbildade 25–64-åringar i förhållande till gymnasialt utbildade (index = 100) 2013. Sorterat efter index för Kvinnor.

Notera. Där inga uppgifter från 2013 fanns att tillgå så användes uppgifter från senaste tillgängliga året, dock senast 2010.

I Sverige tjänar män med eftergymnasial utbildning i snitt 29 procent mer än gymnasialt utbildade män och motsvarande siffra för kvinnorna är 25 procent. För männen har endast Schweiz lägre löneskillnader och för kvinnorna är det endast Slovakien som ligger under Sverige. Sverige ligger 32 procentenheter under OECD-genomsnittet för båda könen även om kvinnorna ligger något under männen. I ett nordiskt perspektiv är det endast kvinnorna i Danmark som ligger på samma låga nivåer som Sverige. Högst relativ lön inom norden har eftergymnasialt utbildade i Finland med 58 respektive 47 procent högre lön för männen respektive kvinnorna i jämförelse med gymnasialt utbildade av samma kön.

Det är viktigt att komma ihåg att siffrorna beskriver ett genomsnitt för lönepremien av eftergymnasial utbildning. För vissa utbildningsgrupper, exempelvis läkare och civilingenjörer (eller motsvarande), är oftast lönepremien klart högre.

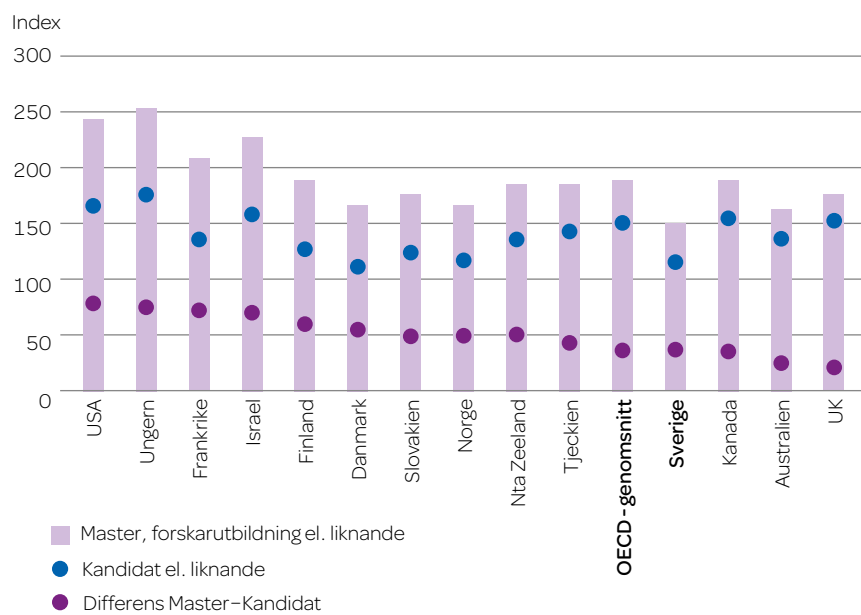
Längre utbildningar lönar sig

Allt fler tar ut en examen från längre utbildningar i Sverige (*Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2013/14*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1501, UKÄ och SCB). Längre studier innebär en större ekonomisk investering från individens sida i form av bland annat högre studielån och senare inträde på arbetsmarknaden. En anledning till längre studier bör då vara en relativt sett högre lön i jämförelse med att läsa kortare eftergymnasiala utbildningar.

I figuren nedan visas den relativa lönen för individer med minst en masterexamen eller motsvarande (minst 5 års studier) och kandidatexamen eller motsvarande (3 års studier) där båda nivåerna jämförs i förhållande till lönen för individer med endast en gymnasial utbildning. Endast länder med tillgänglig data för båda nivåerna visas i figuren medan genomsnittet för OECD är beräknat på samtliga länder med tillgänglig data för respektive nivå. I figuren motsvarar ett index=100 ingen skillnad i lön mellan utbildningsnivåerna. Ett index över 100 innebär att de med eftergymnasial utbildning tjänar mer än de med gymnasial utbildning.

I alla länder med tillgänglig data har individer med en längre utbildning i snitt en högre lön än individer med en 3-årig utbildning. OECD-genomsnittet ligger på 37 procentenheters skillnad mellan nivåerna. Sverige ligger strax under genomsnittet för OECD med en skillnad på 36 procentenheter. Sverige har även mindre löneskillnader än övriga nordiska länder där Finland uppvisar störst löneskillnad med 60 procentenheter mellan dem med minst en masterexamen och dem med en kandidatexamen.

Figur 10. Relativ lön för eftergymnasialt utbildade med minst en masterexamen alternativt en kandidatexamen i jämförelse med gymnasialt utbildade. Sorterat efter Differensen Master-Kandidat. Data avser 2013.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

www.uka.se

